

**2021 Határtalanul**  
**Derecskei Bocskai István Általános Iskola**  
**HAT-KP-1-2021/1-000789**  
**"A Felvidék kincsesládái - a bányavárosok csodái"**

Célország: Szlovákia

Az utazás kezdő időpontja: 2022. május 14.

Hazaérkezés időpontja: 2022. május 18.

Diákok száma összesen: 30 fő

Ebből SNI diákok száma: 7 fő

Kísérők száma összesen: 4 fő

Ebből kísérő pedagógusok száma: 4 fő

Az utazás(ok) során megtett km (autóbusz esetén menetlevéllel igazoltan): 1141km

Napok száma: 5 nap

Előkészítő foglalkozás időpontja, rövid leírása: Dátum: 2022.05.09.

Leírás:

Iskolánk sikeresen pályázott a Bethlen Gábor Alap **Határtalanul!** Programjára. A pályázatunk programját úgy állítottuk össze, hogy a Felvidéken barangolva felkeressük azokat a várakat, kastélyokat és történelmi emlékhelyeket, amelyek a magyar történelmünk jeles helyszínei. Illetve egykor Európa kincsesládái voltak.

Az előkészítő foglalkozásokon került sor a Határtalanul! program bemutatására, a résztvevő szaktanárok színes előadásokkal prezentálták a tanulmányi kirándulás tervezett elemeit.

A földrajzi szépségek mellett Mikszáth Kálmán munkásságát is bemutatták Szklabonyától Budapestig. Célunk az volt, hogy tanulóink a történelem- és magyarórákon megtanult eseményeket a felkeresett helyszíneken felidézzék, elhelyezzék az emlékezés koszorúit. Programunk fontos része volt a kapcsolatteremtés egy határon túli iskola tanulóival.

Megemlékeztünk azokról a történelmi eseményekről, melyek közvetve vagy közvetlenül a felkeresett várakban zajlottak le.

A toleráns és kooperatív viselkedés alapszabályaira nagy figyelmet fordítottunk. Felkészültünk intézményünk bemutatására is, amit a meglátogatott iskolában adtunk elő.

Értékelő óra időpontja, rövid leírása: Dátum: 2022.06.10.

Leírás:

A tanulmányi kiránduláson résztvevő tanulók és kísérő tanáraik értékelő órát tartottak. Erre az órára prezentációkat készítettek a tanulók, és az iskola többi diákja számára élménybeszámolót tartottak a kirándulásról. Az élménybeszámoló része volt a program értékelése is. Megnézegették a fényképeket, videórészleteket, közben felelevenítették élményeiket. Mindenki elmondta, hogy melyik program

tetszett neki és miért. Sokat tanultak a kirándulás minden pillanatában. A szállás mindenkinek nagyon tetszett, ahol gyönyörű környezetben, finom ételeket ettek. Bepillanthattak a külhoni magyarság életébe, gyönyörű helyszíneken járhattak. A diákok kiscsoportokban felkészülve foglalták össze maguknak és egymásnak az egyes napok élményeit, tapasztalatait, tanulságait, akiránduláson általuk készített fényképeket segítségül hívva. A tanulók színvonalas prezentációval mutatták be a tanulmányi kiránduláson meglátogatott tájakat, városokat, miközben elmesélték élményeiket, tapasztalataikat.

Kérjük foglalja össze a projekt legfontosabb eredményit, tapasztalatait:

A projekt tapasztalatai pozitívak mind az elutazott diákok, mind a kísérők számára. Olyan tanulók vehettek részt ezen a tanulmányi kiránduláson, akik szociálisan hátrányos helyzetűek, 90%-uk soha nem járt külföldön. A projekt során magyarságtudatuk fejlődött, történelmi események helyszíneit láthatták, alföldi gyerekeként megcsodálhatták a hegyvidéki tájakat. Tantárgyi koncentráció is megvalósult az 5 napban: földrajz, természetismeret, magyar nyelv és irodalom, hon- és népismeret, testnevelés tárgyak tekintetében. A megvalósított programokon és élményeken túl legnagyobb eredmény, hogy a tanulóknak lehetőségük volt több napra elutazni, melyet az elmúlt évek járványügyi helyzete nem tett lehetővé. Közösségépítő szerepe így rendkívül hasznos volt ennek a projektnek. Szociális kompetenciájuk fejlődött. Számos nagy történelmi jelentőséggel bíró helyszínt kerestünk fel, bár nem tudtunk bejutni néhány helyre felújítás miatt. A járványügyi helyzet nem engedte meg a meglátogatott iskolában a szorosabb együttműködést, nem lehettünk sokat együtt.

A támogatás felhasználásának részletezése, a tanulmányi kirándulás rövid bemutatása (ismertesse a megvalósított feladat célját 3.1 szerint):

Célunk az, hogy a tanulóink megismerjék a mai határokon túli történelmünket, gyökereinket, ősi családokat, és érezzék azt, hogy a határon túl is otthon vagyunk.

### **1. nap**

Utunk első állomása: **Breznóbánya** a Breznóbánya-katlanban, a Felső-Garam-medencében az Alacsony-Tátra alatt található város.

Kihelyezett földrajzóránk keretében megtekintettük a későbronzkori leleteket. Oklevélben először 1265-ben említik, IV. Béla Liptói előjogában. Szabad királyi város rangját 1655-ben kapta meg. Felemelkedését a bányászatnak köszönheti. A XVII. században keletkeztek az iparos céhek: csizmadia-, szabó-, kádár-, szövő- stb.

A Breznóbányai Hagyományőrző csoport magyar résztvevőivel tanultunk meg jellegzetes palóc táncokat, illetve a tájegységre jellemző kézműves termékeket ismerhettünk meg.

### **2. nap**

Második napunkat **Garamnémetfalván** folytattuk. A település a 13. század második felében keletkezett. Alapítói német bányászok voltak, akik a környéken érclelőhelyek után kutattak. Lakosai csipkeveréssel és mezőgazdasággal foglalkoztak.

A következő település **Zólyomlipcse**, amely egy gyönyörű várról híres. A vár 1250 előtt épült a királyi család részére. Az évszázadok során a vár néhányszor gazdát cserélt, akik saját szükségleteik szerint átalakították, bővítették. Ebben az időszakban a vár a zólyomlipcsei uradalom székhelye volt. A vár érdekessége a várkút, melyből 5 földalatti folyosó vezet. A várkapunál egy 700 éves hárs áll, melyet Corvin-hársnak is neveznek.

A legenda szerint Corvin Mátyás szívesen pihent az árnyékában. A hárs 25 m magas, törzsének átmérője 7,5 m. 1969-től védett.

További úticélunk **Besztercebánya**, mely a Felvidék egyik legszebb bányavárosa. Sétát tettünk a gyönyörűen felújított főtéren, amelynek északi részéhez kapcsolódik a Várnegyed. Itt található a 13. századi „Német” templom is. A főteret a várnegyedtől a magas toronnyal büszkélkedő félköríves Barbakán választja el. Felkapaszkodtunk a főtéren álló híres ferde óratoronyba, ahonnan a legszebb panoráma nyílik a csodás központra.

### **3. nap**

A harmadik napunk egyik fő programeleme a **Zólyomi** vár megtekintése volt.

Zólyom városának szép belvárosában tettünk egy nagy sétát. A belváros fő látványossága a központban lévő várkastély, amely Nagy Lajos királyunk megrendelésére épült, és később itt született Balassi Bálint is. Emlékét őrzi a várkapunál 1994-ben elhelyezett emléktábla. Történelmi kapcsolódás alapján, a helyi legenda szerint a zólyomi várban halt meg 1095. június 29-én Szent László király, „Isten atlétája”, talán a legerősebb magyar uralkodó.

Azt is megtudtuk, hogy Bethlen Gábor a Szent Koronát itt őriztette.

Következőkben **Selmecbánya** városközpontját látogatjuk meg. A Szentháromság-térre igyekezve elsétáltunk a Szent Katalin templom és a Bányabíróság mellett, majd felkerestük Petőfi Sándor emléktábláját az evangélikus líceum épületén. Egy rendhagyó irodalomóra keretében megtekintettük a középkori templomból erődde alakított Óvárat, amelynek udvarán az 1848-49-es szabadságharc emlékműve látható.

Az Óvárból láthattuk az Újvár épületét, mely a legkorszerűbb ágyúerődök egyike volt a reneszánsz korban. Ezután felkapaszkodtunk a Kálváriához, ahonnan gyönyörködhettünk a város pompás panorámájában.

**Selmecbányának**, az ezüsbányászat központjának girbegurba utcáin nagy élmény volt sétálni. Kárpát-medence néhai leggazdagabb városában láthattuk a történelmi Magyarország egyik legpatinásabb egyetemének, a Selmeci Akadémiának a székhelyét és Petőfi Sándor emléktábláját is.

### **4. nap**

Következő napunkat **Körmöcbánya** városával kezdtük. A város 1328-ban szerezte meg a szabad királyi és bányaváros kiváltságait Károly Róbert uralkodása idején. Ezek közül a legfontosabb kiváltság a pénzverés joga volt. A pénzverdében 1329-ben készültek el az első magyar garasok. A garasok mellett nagy érdeklődés övezte a híres körmöcbányai aranypénzeket is. Ezek az érmék különleges szépségük és minőségük miatt Európa legkedveltebb fizetőeszközei közé tartoztak a maguk idejében. A 16. században a pénzverés mellett nagy fejlődésnek indult az érmekészítés is. Rögtönzött történelemóra keretében látogattuk meg a várat, amely eredeti állapotában maradt meg.

### **5. nap**

Utolsó napunkat **Losonc** irányába vesszük. A települést először egy IV. Béla korából származó okirat említi 1247-ben Luchunch néven. Történelmi kapcsolódás az 1451-es Losonci csata. Ekkor a husziták serege vereséget mért a Hunyadi János által vezetett, létszámfölényben lévő magyar seregre.

Ezen a napon megtekintettük a város templomait, sorrendben: a római katolikus templomot, az evangélikus és református templomot, az öreg városházát. A Nógrádi Múzeum, amely a kerámiára és az üvegdíszekre specializálódik alkalmas volt arra, hogy itt tartsuk a meg a rendhagyó rajz- és

technikaóráinkat, és egy kisebb vetélkedővel zártuk ezt a nagyszerű kirándulást. A képzőművészet szerelmesei számára voltak ezek érdekes feladatok.

Utolsó állomásunk **Rozsnyó** városa volt, amely a Sajó folyó partján a Szlovák Karszt és a Gömör-Szepesi érchegység találkozásánál, gyönyörű környezetben fekszik. Helyszíni földrajzórát tartottunk, mely mint természetföldrajzi kapcsolódás volt érdekes, hiszen a környékén régebben vasat, aranyat és egyéb érceket bányásztak.

Megtudtuk, hogy a fejedelem sokat tartózkodott ebben a városban, és hogy 1706-ban innen kormányozta az országot. Megálltunk az Őrtoronynál, a Petőfi-emléktáblánál, az egykori lóitatóból kialakított szökőkútnál. Itt még több magyarul beszélő embert láthattunk-hallhattunk.

Örömmel hallottuk azt, hogy Szlovákiában vannak magyar nyelvű iskolák, és hogy ebben az Alapiskolában óvodás kortól érettségig tanulhatnak a gyerekek.

A kirándulásunk öt napja alatt megtapasztalhattuk, hogy milyen sok történelmi, kulturális értékünk szakadt határainkon túlra. Szerencsére ezeket az emlékeket megbecsülik a határon túl élő honfitársaink, sok-sok magyar csoport jut el (többek között a Határtalanul pályázatnak köszönhetően is) ezekre a helyekre, és sok iskolás megismerheti, milyen érzés határon túl élni, kisebbségnek számítani egy másik nép tagjai között. Nemzettudatunk, nemzeti összetartozásunk fejlesztéséhez nagyszerű volt ez az öt, a mesés Felvidéken eltöltött nap.

Külhoni csoporttal tervezett közös tevékenységek bemutatása: Vállalt

A Breznóbányai Hagyományőrző csoport magyar résztvevőivel tanultunk meg jellegzetes palóc táncokat, illetve a tájegységre jellemző kézműves termékeket ismerhettünk meg. Szlovákiában is Alkotmány biztosítja az anyanyelvi oktatás lehetőségét. A szlovákiai magyar nyelvű kisebbségi oktatás kiépített hálózattal bír. A 263 magyar tanítási nyelvű iskola, az összes szlovákiai iskolának 12 %-át teszi ki. Találkoztunk magyar anyanyelvű diákokkal és tanáraikkal.

Magyarság Háza rendhagyó tanórán való részvétel bemutatása: Nem vállalt

Kárpátmedencei Bakancslistán és/vagy Rákóczi nyomában – Kárpátmedence útikönyvben szereplő helyszínre való látogatás bemutatása: Vállalt.

BAKANCSLISTA: Besztercebánya – Selmecebánya

**Besztercebánya.** A város területe már a középkorban is optimális hely volt városalapításra. A régió gazdag különböző ércekben, és két fontos kereskedelmi útvonal is itt keresztezte egymást. A középkorban a város fő bevételi forrását sokáig a bányászat képezte. Ebben az időszakban Besztercebánya a három leggazdagabb közép-szlovákiai bányászváros közé tartozott.

A város gazdasági háttere a 18. században kezdett megváltozni. Ekkor ugyanis a rézérc bányászatát fokozatosan felváltotta a vasérc bányászata és feldolgozása. A 20. század közepén Besztercebánya jelentős mértékben beírta magát a világtörténelembe is. Megtekintettük a Főtéren álló, freskókkal díszített régi épületeket.

**Selmecebánya.** A Selmeci-hegység mélyén rejtőző gazdag érclelőhelyek már évezredek óta ismertek voltak, a XI. században a bencés rend kapott bányajogot, a tatárjárás után IV. Béla német bányászokat telepített ide, és szabad királyi várossá tette Selmecebányát. A középkor folyamán Európa leggazdagabb ezüst lelőhelyei közé tartozó Selmec első virágkorát a XIV. és a XV. században élte. A bányászat eleinte a gazdag helyi polgárság kezében volt, majd később a kincstár lett a tulajdonos.

A hegyekkel körülvett káprázatos fekvésű Selmecebánya a Világörökség része, a közép-szlovákiai bányavárosok legszebbike. Gyönyörű, történelmi hangulatot árasztó óvárosának terein tettünk emlékezetes sétát, megfigyelhettük innen a hangulatos, a domboldalakon kanyargó utcákat.

Témanap bemutatása a nemzeti összetartozás témájában, illetve a Nemzeti Összetartozás Napján:  
Vállalt

Trianoni emlékműsor és kiállítás

Ideje: 2022.06.04. Helyszín: Az iskola aulája és udvara, Derecske

Élménybeszámolóval egybekötött ünnepséget, témanapot szerveztünk a Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából. A diákok műsorukban felelevenítették az 1920-as trianoni békeszerződés következményeit, amellyel a magyar nemzetet öt, a mai állapot szerint nyolc államban szórták szét. A megemlékezés méltó keretek között, a hetedikesek szereplésével valósult meg. A táncosok felvidéki táncokat bemutató előadása felejthetetlen élményt nyújtott. A műsor által a tanulók mélyebben megismerhették a nemzeti összetartozás fogalmát, történelmi jelentőségét. Az iskolában a műsort követően a Határtalanul pályázat keretében kiránduláson résztvevő diákok tartottak beszámolót felvidéki útjukról, az aulában kiállítást szerveztünk, fényképek segítségével meséltünk a felvidéki útról.

Szálláshely: Ótátrafüred Partizán Panzió /5 Nap/

Fakultatív program rövid bemutatása:

A Selmecebányán töltött napon a gyerekek kaptak szabadidőt a sétálóutca bejárására, és emléktárgyak vásárlására volt alkalom. Esténként sportolási lehetőségeket biztosítottunk a tanulóknak.